

Harmonie zonder Ironie:
De invloed van het participatiecontract op acculturatiebehoeften onder immigranten

Mascha Lindeboom
1123793

Masterthese
9 mei 2014

Universiteit Twente
Faculteit der Gedragswetenschappen
Opleiding Psychologie

Onder begeleiding van dr. E.G. Ufkes & dr. S. Zebel

Samenvatting

Dit onderzoek kijkt naar hoe het participatiecontract van minister Asscher wordt geïnterpreteerd afhankelijk van de bron en welk effect het participatiecontract op de acculturatiebehoeften en adaptatie van immigranten heeft. Dit wordt gedaan aan de hand van het acculturatiemodel van Berry (2003). De belangrijkste resultaten van dit onderzoek ($N = 76$) laten zien dat de evaluatie van de bron en het bericht positiever zijn wanneer de bron van het participatiecontract een ingroup lid is. Verder wordt er ook minder bevooroordeeldheid waargenomen wanneer de bron een ingroup lid is. Er waren daarbij geen effecten te zien in inhoud, de inhoud is ondergeschikt aan de bron. Verder blijkt dat men eerder hun eigen cultuur wil behouden wanneer men het integratie-contract heeft gelezen, mits de bron een ingroup lid is. Dit geldt ook voor de psychologische adaptatie van immigranten. Zij laten de beste psychologische adaptatie zijn bij de integratieversie van het contract, maar ook hier alleen wanneer de bron van het contract een ingroup lid is. Dit onderzoek laat daarmee het belang zien van de boodschapper van integratiebeleid.

Harmonie zonder Ironie:

De invloed van het participatiecontract op de acculturatiebehoeften onder immigranten

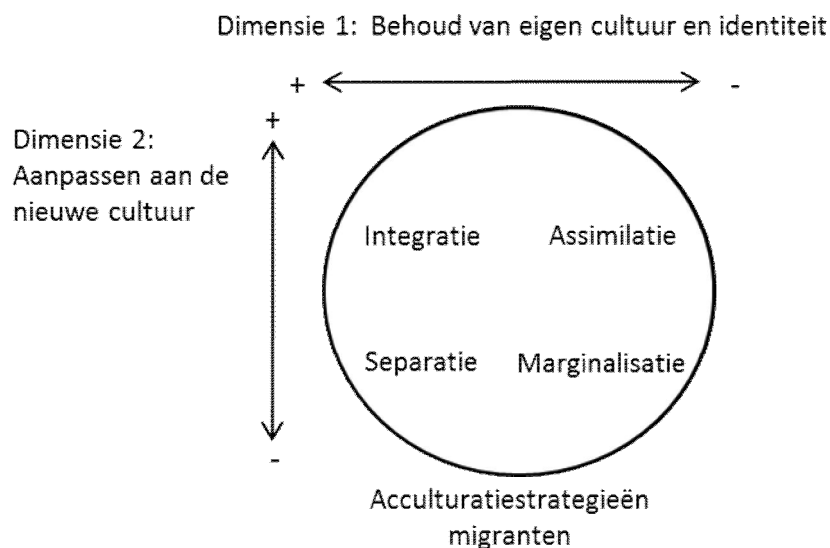
Nederland is een divers land, waar verschillende groepen mensen met een verschillende achtergrond samenleven. Nederland kent een instroom van arbeidsimmigranten van Turkse en Marokkaanse afkomst sinds de jaren zestig en zeventig. Daarnaast zijn er mensen als vluchteling het land binnengekomen, voornamelijk van Iraanse, Iraakse, Afghaanse en Somalische afkomst. Ook stromen er veel Antillianen binnen om te studeren en Polen en Bulgaren om in Nederland te werken (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2012). Deze diversiteit aan mensen vraagt om een duidelijk integratiebeleid. Dit beleid beschrijft minister Asscher van sociale zaken en werkgelegenheid in zijn recente brief aan de Tweede Kamer (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2012). Een voorstel dat Asscher doet is het invoeren van een participatiecontract wat de integratie van nieuwkomers moet bevorderen. Het contract heeft als doel om nieuwkomers meer bewust te laten kiezen voor het wonen in Nederland, waarbij zij ook daadwerkelijk de Nederlandse waarden verinnerlijken. De huidige studie onderzoekt of en hoe het participatiecontract de acculturatiebehoeften van de culturele minderheden in Nederland beïnvloedt.

Acculturatiestrategieën

Een definitie van acculturatie wordt gegeven door Redfield, Linton en Herskovits (1936). Zij beschrijven acculturatie als een resultaat van het proces waarbij verschillende culturele groepen in contact komen met opeenvolgende veranderingen in de originele culturele patronen van één of beide groepen. Met andere woorden, mensen met een verschillende culturele afkomst die met elkaar in contact komen, kunnen in zekere mate elkaars gebruiken, taal of overtuigingen overnemen. Deze mate van aanpassing verschilt echter per persoon. De één zal zich in een nieuwe culturele omgeving volledig aanpassen, terwijl de ander sterk vasthoudt aan de eigen gebruiken (Sam & Berry, 2010). Berry (1990) voegt hier aan toe dat er in de praktijk meestal meer verandering verlangd wordt van de culturele minderheid dan van de culturele meerderheid.

Het acculturatiemodel (zie figuur 1), ontwikkeld door Berry (2003), beschrijft hoe immigranten kunnen verschillen in hun acculturatiebehoeften. Acculturatiestrategieën worden bepaald aan de hand van twee dimensies. Ten eerste in hoeverre willen mensen hun eigen cultuur, gebruiken en identiteit behouden. En ten tweede in hoeverre bestaat de behoefte aan contact met de andere cultuur door te participeren in de grotere samenleving waar ze deel vanuit maken (Sam & Berry, 2010). Op deze manier ontstaan er vier soorten strategieën. Als eerste kan de culturele minderheid kiezen voor *assimilatie*, hierbij verwerpt men de eigen cultuur en maakt men zich de nieuwe cultuur eigen. Een andere manier is

integreren. Men behoudt hierbij een deel van de eigen cultuur, maar gaat ook de interactie aan met de nieuwe cultuur. Daarnaast kan een culturele minderheid ervoor kiezen om zich te *separeren*, men zal daarbij de eigen cultuur behouden en geen contact zoeken met de nieuwe cultuur. Als laatste acculturatiestrategie bestaat er *marginalisatie*, de culturele minderheid zal de eigen cultuur verwerpen, maar daarnaast ook geen contact zoeken met de nieuwe cultuur (Sam & Berry, 2010).

Figuur 1. Acculturatiemodel van Berry (2003)

Voorspellers acculturatiebehoeften

De omgeving heeft invloed op mensen hun acculturatiebehoeften. Zo kan de bron van de politieke boodschap invloed uitoefenen. Een belangrijke theorie hierbij is de sociale identiteitstheorie (SIT) (Tajfel, 1982). De SIT gaat er vanuit dat mensen hun identiteit deels ontleen aan de groepen waar men lid van is, waarbij er een categorisatie gemaakt wordt van wie lid is van zijn groep (ingroup) en wie buiten de groep staat (outgroup), met als gevolg *ingroup favouritism*. Een effect wat voortvloeit uit de SIT is het *intergroup sensitivity effect* (Hornsey, Oppes & Svensson, 2002). Uit onderzoek van Hornsey et al. (2002) blijkt dat er gevoeliger en defensiever wordt gereageerd op kritiek van een outgroup lid, terwijl men veel toleranter tegenover kritiek van een ingroup lid staat. Verder liet het onderzoek zien dat kritiek van een ingroup lid als meer legitiem en als meer constructief wordt gezien. Hierbij is de inhoud ondergeschikt aan de bron. Zo blijkt uit het onderzoek van Hornsey et al. (2002) dat positieve ingroup leden niet anders werden geëvalueerd dan negatieve ingroup leden. Onderzoek van Pennekamp, Doosje, Zebel & Alarcon Henríquez (2009) ondersteunt dit. Outgroup leden wekken

consequent meer woede op dan ingroup leden en worden als minder positief beoordeeld, zelfs wanneer het ingroup lid en het outgroup lid dezelfde negatieve boodschap verkondigen over hoe de ander zich gedraagt. Er wordt daarom in dit onderzoek verondersteld dat wanneer de bron van het contract een ingroup lid is zowel de evaluatie van de bron (*hypothese 1a*) als de evaluatie van het bericht (*hypothese 1b*) positiever zijn dan bij een outgroup lid.

Daarmee kan waargenomen bevooroordeeldheid van de bron, als vorm van kritiek van de outgroup, worden gezien als een bedreiging van de sociale identiteit (Verkuyten & Thijs, 2002). Uit het onderzoek van Verkuyten & Thijs (2002) blijkt dat Turkse adolescenten meer waarde hechten aan cultuurbewoud dan de Nederlandse deelnemers. Daarnaast gingen Turkse adolescenten die zich sterk met hun groep identificeren en zich gediscrimineerd voelen het minst akkoord met culturele aanpassing. Onderzoek van Berry et al. (2006) laat zien dat wanneer allochtone adolescenten zich gediscrimineerd voelden zij minder geneigd zijn om zich te voegen naar de grotere samenleving en meer geneigd zijn om deze samenleving te verwerpen. Zij zullen daardoor minder snel willen integreren of assimileren, en eerder kiezen voor separatie of marginalisatie. Naast de acculturatiestrategie beïnvloedt waargenomen bevooroordeeldheid ook de mate van psychologische en socioculturele adaptatie. Meerdere onderzoeken wijzen uit dat waargenomen bevooroordeeldheid leidt tot een minder psychologisch welzijn (Gil, Vega, & Dimas, 1994; Greene, Way, & Pahl, 2006; Virta, Sam, & Westin, 2004) en een slechter functioneren op bijvoorbeeld school of in de samenleving ((Vega, Khoury, Zimmerman, Gil, & Warheit, 1995). Er wordt daarom verondersteld dat wanneer de bron van het contract een ingroup lid is deze als minder bevooroordeeld wordt waargenomen dan een outgroup lid (*hypothese 1c*).

Ook de ontvangende samenleving heeft invloed op nieuwkomers en hun acculturatiebehoeften. Volgens Verkuyten (2005) categoriseert men nieuwkomers onder twee noemers. De nieuwkomers die een keuze hebben om naar Nederland te komen en de nieuwkomers die daarvoor niet zelf gekozen hebben. Hierbij wordt er een link gelegd met verantwoordelijkheid. Uit de studie van Verkuyten (2005) onder Nederlandse inwoners blijkt dat er een sterkere voorkeur voor multiculturalisme (integratie) is vanuit de samenleving wanneer het gaat om nieuwkomers die geen keuze hadden en daarbij niet de verantwoordelijkheid hoeven dragen. Degene die wel zelf gekozen heeft, heeft ook verantwoordelijkheid om zich aan te passen aan de nieuwe cultuur, en men pleit in dit geval juist voor assimilatie. Deze tweedeling kan gevolgen hebben voor de intergroepsrelaties.

Verder speelt de nationale context ook een rol bij de vorming van acculturatiebehoeften. Het immigratiebeleid verschilt per land, toch kan er grofweg een verdeling worden gemaakt in twee vormen van immigratiebeleid. Zo bestaat er aan de ene kant de *melting pot* visie zoals die bijvoorbeeld in

Amerika wordt gehanteerd, waarbij de nadruk wordt gelegd op de nationale Amerikaanse identiteit; er wordt van immigranten verwacht dat zij assimileren en daarmee dus hun eigen cultuur inruilen voor de nieuwe cultuur. Aan de andere kant bestaat er de visie van multiculturalisme zoals deze bijvoorbeeld in Canada wordt toegepast, waarbij de nadruk ligt op het integreren in de samenleving met behoud van de eigen culturele identiteit (Kosic, Kruglanski, Pierro & Mannetti, 2004).

Het beleid van Nederland is te vergelijken met dat van Canada, omdat ook in Nederland de nadruk wordt gelegd op multiculturalisme. Een iets uitgebreider beeld van verschillende immigratievisies geeft het Interactive Acculturation Model (IAM) (Bourhis, Montaruli, El-Geledi, Harvey & Barrette, 2010). Dit model onderscheidt vier soorten visies. Als eerste wordt de pluralistische ideologie benoemd. Landen die deze ideologie hanteren verwachten van immigranten dat zij de nationale waarden van het 'nieuwe' land adopteren, maar hebben net als ieder mens recht op het uiten van persoonlijke waarden en normen mits deze binnen de wetten van het land vallen. Landen met de pluralistische ideologie steunen culturele diversiteit en voeren dan ook beleid dat multiculturalisme nastreeft. Canada is een goed voorbeeld van een land met een pluralistische ideologie. Daarnaast beschrijft het model de burgerlijke/beschaafde ideologie, die overeenkomt met de pluralistische, echter wordt er weinig nadruk gelegd op het multiculturalisme en wordt hier dan ook niet in geïnvesteerd. Groot-Brittannië is een voorbeeld van een land waar deze ideologie heerst. In Amerika wordt een assimilerende ideologie aangehangen, waarbij immigranten dienen op te gaan in de nieuwe cultuur en hun eigen cultuur en gebruiken los moeten laten. Als laatste bestaat er de etnische ideologie, waarbij lidmaatschap van een maatschappij wordt bepaald door verwantschap (Bourhis et al., 2010).

Het AIM gaat er vanuit dat het nationale immigratiebeleid een directe invloed heeft op de acculturatiebehoeften van zowel de minderheid van immigranten als de meerderheid in de samenleving. Dus wanneer een land een pluralistische ideologie hanteert, zullen de acculturatiebehoeften dicht bij integratie liggen (Bourhis et al., 2010). Het onderzoek van Bourhis et al. (2010) ondersteunt dit deels. Adolescenten in Canada scoorden hoog op de integratiebehoefte, maar adolescenten in Amerika scoorden ook hoog op de integratiebehoefte. Hierbij moet wel vermeld worden dat beleid op institutioneel niveau, dus beleid waar mensen dagelijks mee te maken krijgen via werk of studie, meer invloed heeft dan beleid op regionaal niveau. Landelijk beleid heeft daarbij een meer symbolische waarde. Berry & Sabatier (2010) voegen hieraan toe dat hoe meer het immigratiebeleid culturele diversiteit steunt, hoe hoger de integratie- en assimilatiebehoeften en hoe hoger de socioculturele aanpassing van immigranten. In dit onderzoek wordt er gekeken naar de twee dimensies die Berry (2003) onderscheid, namelijk de mate van het *behoud* van de eigen cultuur en de

mate van *aanpassing* aan de nieuwe cultuur. Er wordt daarom verondersteld dat wanneer de inhoud van het participatiecontract integratie uitstraalt men hoger scoort op de dimensie *behoud* (*hypothese 2a*) dan wanneer het contract assimilatie uitstraalt. Daarnaast wordt er verondersteld dat wanneer de inhoud van het participatiecontract assimilatie uitstraalt men hoger scoort op de dimensie *aanpassing* dan wanneer het contract integratie uitstraalt (*hypothese 2b*). Zoals eerder bleek heeft een ingroup lid als bron een positief effect. Er wordt daarom verwacht dat deze hoofdeffecten worden gekwalificeerd door een interactie-effect; bovengenoemde scores op *behoud* (*hypothese 2c*) en *aanpassing* (*hypothese 2d*) zullen hoger zijn wanneer de bron van het contract een ingroup lid is.

Gevolgen acculturatie

Acculturatie vraagt van mensen dat zij zich aanpassen (adaptatie). Er wordt onderscheid gemaakt tussen psychologische en socioculturele adaptatie (Searle & Ward, 1990). Onder psychologische adaptatie wordt verstaan de mate van tevredenheid en het emotioneel en psychologisch welzijn van een mens, het gaat hierbij om interne psychologische uitkomsten. Bij een goede psychologische adaptatie heeft men een duidelijke persoonlijke en culturele identiteit, is men mentaal gezond en ervaart tevredenheid in de nieuwe culturele context (Berry, 1997). Onder socioculturele adaptatie wordt verstaan in hoeverre mensen socioculturele vaardigheden kunnen ontwikkelen om staande te blijven in de nieuwe samenleving. Hierbij gaat het om externe psychologische uitkomsten, zoals het omgaan met dagelijkse problemen, bijvoorbeeld op het gebied van familie, school en werk (Berry, 1997). De twee vormen van adaptatie zijn nauw met elkaar verbonden en versterken elkaar. Wanneer men zich goed voelt over zichzelf, is het gemakkelijker om positieve interpersoonlijke relaties aan te gaan. Terwijl aan de andere kant deze positieve interacties met de nieuwe samenleving ook voor een positief zelfbeeld zorgen (Sam & Berry, 2010).

Uit onderzoek blijkt dat de acculturatiestrategie *integratie* de voorkeur heeft bij nieuwkomers (Berry, 2003). Integratie kan in verband worden gebracht met een positieve, en daarmee een succesvolle adaptatie (Berry, 1997). Een reden die Berry (1997) geeft is dat de integratiestrategie de meeste beschermende factoren kent. Zo is er bij integratie sprake van wederzijdse positieve attitudes ten opzichte van elkaar, van zowel de culturele meerderheid als minderheid. En bestaan er weinig vooroordelen en discriminatie. Oudenhoven & Eisses (1998) concluderen daarentegen iets anders. Uit hun onderzoek blijkt dat juist de assimilatiestrategie het meest voordelig is voor de nieuwkomer. Zo ervaren zij minder vooroordelen vanuit de ontvangende samenleving en voelen zij zich met meer respect behandeld dan de integrerende nieuwkomers. Echter ervaren integrerende nieuwkomers wel een positiever gevoel over hun culturele afkomst (Oudenhoven & Eisses, 1998). Een andere

beschermende factor is de aanwezigheid van twee sociale vangnetten, zowel die van de eigen culturele groep als die van de grotere samenleving. Ongeacht de heersende norm in een land, of deze nu multicultureel of assimilerend is, blijft de integratiestrategie de meest adaptatieve (Berry, 1997). De andere acculturatiestrategieën, marginalisatie, assimilatie en separatie worden gelinkt aan een minder goede adaptatie (Berry & Sabatier, 2010). Ook hier geeft Berry (1997) een mogelijke verklaring voor. Marginalisatie gaat gepaard met afwijzing door de dominante samenleving (culturele meerderheid) in combinatie met het verlies van de eigen cultuur. Er is hierbij dus sprake van vijandigheid en een gebrek aan sociale steun. Assimilatie gaat om het verwerpen van de eigen cultuur, al dan niet gedwongen, waarbij het bij separatie juist gaat om afwijzing van de dominante cultuur. Berry (1997) geeft de simpele verklaring dat integratie twee keer positief scoort op de dimensies van zijn acculturatiemodel, assimilatie en separatie maar één keer, waar marginalisatie alleen negatief scoort. Er wordt daarom verondersteld dat wanneer de inhoud van het participatiecontract integratie uitstraalt men hoger scoort op zowel de psychologische adaptatie (*hypothese 3a*), als de socioculturele adaptatie (*hypothese 3b*) dan wanneer het contract assimilatie uitstraalt. Omdat ook hier een ingroup lid als bron een positieve rol speelt wordt verwacht dat deze hoofdeffecten worden gekwalificeerd door een interactie-effect; bovengenoemde scores op psychologische adaptatie (*hypothese 3c*) en socioculturele adaptatie (*hypothese 3d*) zullen hoger zijn wanneer de bron van het contract een ingroup lid is.

Huidig onderzoek

In het huidige onderzoek zal de volgende hoofdvraag worden beantwoord: Hoe beïnvloedt het participatiecontract de acculturatiebehoeften en geanticipeerde adaptatie van de culturele minderheid? Bijbehorende deelvragen zijn: Hoe wordt het contract geïnterpreteerd afhankelijk van de bron? Hoe beïnvloedt deze interpretatie de acculturatiebehoefte? Hoe beïnvloedt deze interpretatie de geanticipeerde psychologische adaptatie? En hoe beïnvloedt deze interpretatie de geanticipeerde socioculturele adaptatie?

Het voorgestelde participatiecontract van Minister Asscher is onderdeel van zijn immigratiebeleid. In het huidige onderzoek zal worden onderzocht hoe het participatiecontract de acculturatiebehoeften en de geanticipeerde adaptatie van de culturele minderheden beïnvloedt. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt in de bron van het contract en de inhoud van het contract. De bron van het contract is of een vooraanstaand lid van de ingroup, namelijk burgemeester Aboutaleb van Marokkaanse afkomst. Of een vooraanstaand lid van de outgroup, namelijk minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Lodewijk Asscher. De inhoud van het contract bevat of een integratieboodschap of een assimilatieboodschap. In deze studie wordt er vanuit gegaan dat het contract, geschreven door een

outgroup lid, de culturele meerderheid vertegenwoordigd. Omdat uit de literatuur blijkt dat de integratiestrategie de meest positieve adaptatie als gevolg heeft (Berry, 1997) zou de meest ideale situatie zijn dat het participatiecontract een integratie-ideologie uitstraalt. Volgens Berry (1991) kan de culturele minderheid alleen vrij kiezen om te integreren wanneer de dominante samenleving open staat voor culturele diversiteit. Omdat Asscher in zijn voorstel voor een participatiecontract pleit voor zowel een actieve deelname van culturele minderheden aan de nieuwe cultuur, maar ook voor de mogelijkheid om de eigen culturele identiteit te behouden, wordt er in dit onderzoek vanuit gegaan dat het participatiecontract integratie wil bevorderen.

Methode

Proefpersonen

De deelnemers aan dit onderzoek waren 81 immigranten. Na het filteren op de mate van serieuze deelname en het inclusiecriterium dat men een niet-Westerse immigrant moest zijn, bleven er 76 deelnemers over voor de data-analyse. Er is gekozen voor niet-Westerse immigranten omdat dit de doelgroep is van minister Asscher, deze groep is verplicht om een inburgeringscursus te doen. De mate van serieuze deelname is gemeten met de vraag 'in hoeverre heeft u serieus deelgenomen aan dit onderzoek?'. Alleen de deelnemers die hoger dan een 4 op een 7-puntschaal hebben geantwoord, zijn meegenomen in het onderzoek.¹ De gemiddelde leeftijd van de deelnemers was 36.03 ($SD = 11.82$). Daarnaast was 47.4% van de deelnemers man en 52.6% was vrouw. In tabel 1 staan de gemiddelden en standaarddeviaties van leeftijd en geslacht per conditie.

Tabel 1. *Gemiddelden en Standaarddeviatie (SD) van leeftijd en geslacht per conditie*

	Leeftijd		Geslacht		N
	Gemiddelde	SD	Man	Vrouw	
Asscher integratie	37.90	12.81	9	11	20
Asscher assimilatie	38.00	12.78	6	12	18
Aboutaleb integratie	32.05	9.08	12	8	20
Aboutaleb assimilatie	36.17	12.19	9	9	18

Design

¹ Deze selectie heeft op twee testen gevolgen voor de significantie. Het interactie-effect van bron en inhoud op behoud verschuift van $p = .053$ (zonder filter) naar $p = .046$ (met filter). En het effect van bron op psychologische adaptatie verschuift van $p = .072$ (zonder filter) naar $p = .035$ (met filter). Voor de rest van de testen heeft de selectie geen gevolgen.

De deelnemers werden random toegewezen aan de vier cellen van het 2 (Asscher vs. Aboutaleb) x 2 (integratie vs. assimilatie) between-subjects design. De manipulatie is geschreven in de vorm van een krantenartikel waarin uiteengezet wordt wat het doel is van het participatiecontract. Er wordt daarbij een foto gegeven van de bron van het contract, Asscher of Aboutaleb. Voorbeelden van teksten zijn: 'Aboutaleb stelt dat integratie een inspanning vergt van immigranten; van nieuwkomers mag verwacht worden dat zij de waarden en regels die hier gelden omarmen en zich eigen maken' (assimilatie-versie) en 'Aboutaleb stelt dat integratie een wederzijdse inspanning vergt van de ontvangende samenleving en van immigranten' (integratie-versie). Een ander punt dat verschilt in de teksten is: 'Asscher vindt dat kiezen voor Nederland betekent dat mensen de culturele waarden die tegen de grenzen van de rechtsstaat ingaan verwerpen' (assimilatie) en 'Asscher vindt dat kiezen voor Nederland betekent dat mensen, binnen de grenzen van de rechtsstaat, het recht hebben om te leven naar eigen religieuze en culturele inzichten.' (integratie). Verder wordt er aan het eind van het artikel nog eens samengevat waar het contract voor staat. Zo wordt er in de integratie-versie geschreven: 'Samenvattend vindt Asscher dus dat dat immigranten zich dienen te voegen naar de Nederlandse samenleving met behoud van hun eigen culturele achtergrond.' Terwijl in de assimilatie-versie wordt geschreven: 'Samenvattend vindt Aboutaleb dus dat immigranten zich dienen te voegen naar de Nederlandse samenleving waarbij zij afstand doen van hun eigen culturele achtergrond.'

Procedure

De immigranten werden persoonlijk geworven, voornamelijk in de stad Almelo. Zij werden geselecteerd op basis van hun culturele afkomst. Daarnaast moesten zij redelijk de Nederlandse taal beheersen, omdat de vragenlijst in het Nederlands is geschreven. Er werd hen gevraagd deze vragenlijst in te vullen. De gestructureerde vragenlijst werd schriftelijk afgenomen onder verscheidene niet-Westerse immigranten. Als eerste werd er naar demografische gegevens gevraagd zoals geslacht, leeftijd en opleiding. Vervolgens werd de deelnemers gevraagd een stuk tekst te lezen over de invoering van het participatiecontract. Hierop volgend werden een aantal controlevragen gesteld. Na het lezen van de tekst en het invullen van de controlevragen werd de deelnemers een aantal vragen gesteld over de bron en inhoud van de tekst en op welke manier de invoering van het contract invloed zou hebben op hun acculturatiebehoeften, psychologische en socioculturele adaptatie. De deelnemers deden vrijwillig aan dit onderzoek mee en werden na afloop in staat gesteld om vragen over het onderzoek te stellen. Het invullen van de vragenlijst duurde gemiddeld ongeveer 30 minuten.

Materialen

Manipulatie checks

De manipulaties werden voor elke conditie getoetst met drie open vragen. De vragen die gesteld zijn, waren: 'wie heeft het participatiecontract voorgesteld?', 'vanaf wanneer gaat het participatiecontract in?' en 'wie moeten het contract ondertekenen?'. Daarnaast moest men een keuze maken uit twee uitspraken die het beste bij het gelezen stuk tekst paste. Men kon kiezen uit de uitspraken 'integratie betekent het eigen maken van de Nederlandse regels en plichten met het recht om te leven naar eigen religieuze en culturele inzichten' en 'het welzijn van immigranten is het grootst wanneer zij actief deelnemen aan de Nederlandse samenleving en deze als hun nieuwe cultuur zien'. De eerste vraag is bedoeld om te meten of het voor de deelnemers duidelijk was wie de bron van het contract was. De overige vragen meten de kennis van de deelnemers over de inhoud van het contract. Wanneer de deelnemers deze vragen juist hadden beantwoord, werd ervan uitgegaan dat men de tekst goed heeft begrepen. De open vragen werd door iedereen goed beantwoord. De meerkeuzevraag werd in het geval van de integratie-versie 33 keer van de 40 goed beantwoord en in het geval van de assimilatie-versie 26 keer van de 36 goed beantwoord, dit verschil is significant ($p < .001$).

Afhankelijke variabelen

De *evaluatie van de bron* is gemeten met acht items (Hornsey et al., 2002). De deelnemers konden antwoorden met behulp van een 7-puntschaal, die liep van 1 (*helemaal niet*) tot 7 (*heel erg*). Voorbeelden van items zijn 'Ik vind Aboutaleb intelligent' en 'ik vind Aboutaleb ruimdenkend'. Gezamenlijk vormden deze items de schaal voor de evaluatie van de bron ($\alpha = .89$).

De *evaluatie van het bericht* is gemeten met twee items (Hornsey et al., 2002). De deelnemers konden antwoorden met behulp van een 7-puntschaal, die liep van 1 (*helemaal niet*) tot 7 (*heel erg*). De items waren 'Hoe positief denkt u dat het bericht is over immigranten?' en 'Hoe rechtvaardig vindt u het bericht?'. Gezamenlijk vormden deze items de schaal voor de evaluatie van het bericht ($r = .72, p < .001$).

Waargenomen bevooroordeeldheid bron is gemeten met één item. De deelnemers konden antwoorden met behulp van een 7-puntschaal, die liep van 1 (*helemaal niet*) tot 7 (*heel erg*). Het item was 'In hoeverre denkt u dat het voorstel voor een participatiecontract voortkomt uit de vooroordelen van Aboutaleb over immigranten'. Dit item vormde de schaal voor de waargenomen bevooroordeeldheid bron.

De *acculturatiebehoeften* zijn gemeten met twintig items (Ryder, Alden & Paulhus, 2000). Waarvan tien items de behoefte om de eigen cultuur te behouden meet en tien items de behoefte meet

om zich aan te passen aan de nieuwe cultuur. De deelnemers konden antwoorden met behulp van een 7-puntschaal, die liep van 1 (*helemaal mee oneens*) tot 7 (*helemaal mee eens*). Voorbeelden van items zijn 'ik doe vaak mee aan tradities van mijn culturele afkomst' en 'ik doe vaak mee aan de heersende Nederlandse culturele tradities'. Gezamenlijk vormden deze items de schaal voor acculturatiebehoeften (behoud: $\alpha = .85$, aanpassing: $\alpha = .87$).

De *psychologische adaptatie* is gemeten met vier items (Diener, Emmons, Larsen & Griffin, 1985). De deelnemers konden antwoorden met behulp van een 7-puntschaal, die liep van 1 (*helemaal mee oneens*) tot 7 (*helemaal mee eens*). Voorbeelden van items zijn 'Als het contract werkelijkheid wordt, verwacht ik dat in de meeste opzichten mijn leven dichtbij mijn ideaalbeeld zal zijn' en 'Als het contract werkelijkheid wordt, verwacht ik dat ik tevreden zal zijn over mijn leven in Nederland'. Gezamenlijk vormden deze items de schaal voor de psychologische adaptatie ($\alpha = .93$).

De *socioculturele adaptatie* is gemeten met dertien items (Ward & Kennedy, 1999). Deelnemers konden antwoorden met behulp van een 7-puntschaal, die liep van 1 (*geen moeilijkheden*) tot 7 (*heel veel moeilijkheden*). Voorbeelden van items zijn in hoeverre men moeilijkheden ervaart op het gebied van 'vrienden maken' of uzelf verstaanbaar maken'. Gezamenlijk vormden deze items de schaal voor de socioculturele adaptatie ($\alpha = .96$). Voor de leesbaarheid is deze variabele gehercodeerd, dus hoe hoger de score hoe minder moeilijkheden men ervaart bij de socioculturele adaptatie.

Zie tabel 2 voor de correlaties tussen de verschillende schalen. Diagonaal in de tabel zijn ook de gemiddelden en standaarddeviaties genoteerd.

Gemiddelde, Standaarddeviatie en tussenschaal Correlatie

Variabelen	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. Evaluatie bron	4.45 (1.09)	.55**	-.23*	.04	.22	.29*	-.01
2. Evaluatie bericht		3.83 (1.61)	-.91	-.01	.09	.49**	-.12
3. Waargenomen bevoordeeldheid bron			3.91 (1.57)	.15	-.03	.03	-.02
4. Acculturatie Behoud				5.43 (0.97)	.09	-.05	.23*
5. Acculturatie Aanpassing					4.76 (1.06)	.13	.36**
6. Psychologische adaptatie						3.46 (1.71)	-.14
7. Socioculturele adaptatie							5.22 (1.44)

** $p < .01$, * $p < .05$

Resultaten

Wanneer er een indeling van hoge en lage scores (boven en onder de mediaan) wordt gemaakt op *behoud* eigen cultuur en *aanpassing* nieuwe cultuur blijkt dat 30.3% van de deelnemers de acculturatiestrategie *integratie* (hoog behoud, hoog aanpassing) heeft. Verder heeft 26.3% van de deelnemers *marginalisatie* (laag behoud, laag aanpassing) als strategie. Daarnaast heeft 23.7% als strategie *separatie* (hoog behoud, laag aanpassing) en heeft 19.7% van de deelnemers de strategie *assimilatie* (laag behoud, hoog aanpassing) (zie tabel 3).

Tabel 3. *Verdeling acculturatiestrategieën*

Acculturatiestrategieën	%
Integratie	30,3%
Marginalisatie	26,3%
Separatie	23,7%
Assimilatie	19,7%

De deelnemers scoren verschillend op psychologische adaptatie binnen de vier verschillende acculturatiestrategieën. Er is een verschil te zien in psychologische adaptatie bij de strategieën *integratie* ($M = 3.71$, $SD = 1.91$), *assimilatie* ($M = 3.40$, $SD = 2.07$), *separatie* ($M = 3.47$, $SD = 1.65$) en *marginalisatie* ($M = 3.20$, $SD = 1.28$), echter is dit verschil niet significant $F(1, 72) = 0.310$, $p = .818$. Daarnaast is er een significant verschil te zien in socioculturele adaptatie binnen de vier verschillende acculturatiestrategieën *integratie* ($M = 5.83$, $SD = 1.55$), *assimilatie* ($M = 5.85$, $SD = 1.48$), *separatie* ($M = 4.75$, $SD = 1.17$) en *marginalisatie* ($M = 4.48$, $SD = 0.98$), $F(1, 72) = 5.671$, $p = .002$. Men heeft dus de hoogste score op socioculturele adaptatie wanneer men *integratie* of *assimilatie* als acculturatiestrategie hanteert. De regressie-analyse laat zien dat zowel behoud $\beta = .22$, $t(71) = 1.98$, $p = .051$, als aanpassing $\beta = .34$, $t(71) = 3.07$, $p = .003$. positief samenhangen met de socioculturele adaptatie. Er werd hierbij geen significant interactie-effect gevonden, $p = .640$.

Evaluatie bron en bericht

De verwachting dat wanneer de bron een ingroup lid is, de evaluatie van de bron (*hypothese 1a*) en de evaluatie van het bericht (*hypothese 1b*) positiever zijn dan bij een outgroup lid. En de verwachting dat wanneer de bron een ingroup lid is er minder bevooroordeeldheid van de bron waargenomen wordt dan bij een outgroup lid (*hypothese 1c*) werd getest door middel van drie

ANOVA's. De afhankelijke variabelen waren *evaluatie bron*, *evaluatie bericht* en *bevooroordeeldheid bron*. Bron en inhoud waren de voorspellende factoren. Voor de ANOVA met als afhankelijke variabele *evaluatie bron* was er een significant verschil in bron $F(1, 71) = 13.294, p = .001$. Er was een significant verschil te zien in de evaluatie van de bron bij de bron Asscher ($M = 4.04, SD = 0.96$) en de bron Aboutaleb ($M = 4.89, SD = 1.06$). Zoals verwacht werd de bron positiever beoordeeld wanneer de bron Aboutaleb was en dus een ingroup lid. Het effect van de inhoud op de evaluatie van de bron was niet significant $F(1, 71) < 0.001, p = .995$. Daarnaast was er ook geen significant interactie-effect te zien $F(1, 71) = 0.711, p = .402$.

Voor de ANOVA met als afhankelijke variabele *evaluatie bericht* was er een significant verschil in bron $F(1, 72) = 4.598, p = .035$. Er was een significant verschil te zien in de evaluatie van het bericht bij de bron Asscher ($M = 3.43, SD = 1.62$) en de bron Aboutaleb ($M = 4.22, SD = 1.51$). Het bericht werd positiever beoordeeld wanneer de bron Aboutaleb was en dus een ingroup lid. Het effect van de inhoud op de evaluatie van het bericht was niet significant $F(1, 72) = 0.728, p = .396$. Daarnaast was er ook geen significant interactie-effect te zien $F(1, 72) = 0.579, p = .449$.

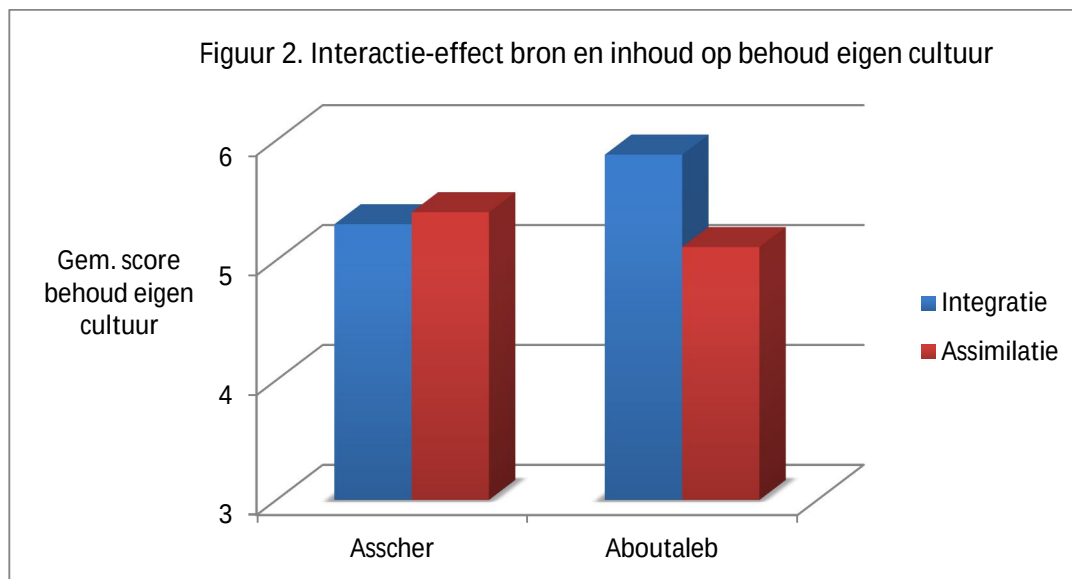
Voor de ANOVA met als afhankelijke variabele *bevooroordeeldheid* was er een significant verschil in bron $F(1, 72) = 4.270, p = .042$. Er was een significant verschil te zien in waargenomen bevooroordeeldheid bij de bron Asscher ($M = 4.26, SD = 1.57$) en de bron Aboutaleb ($M = 3.55, SD = 1.50$). Zoals verwacht werd er eerder bevooroordeeldheid waargenomen wanneer de bron van het artikel Asscher was, een outgroup lid. Het effect van de inhoud op de waargenomen bevooroordeeldheid was niet significant $F(1, 72) = 0.630, p = .430$. Daarnaast was er ook geen significant interactie-effect te zien $F(1, 72) = 1.159, p = .285$.

Er is daarmee bewijs gevonden voor hypothese 2a, b en c. Wanneer de bron een ingroup lid is de evaluatie van de bron en de evaluatie van het bericht positiever dan bij een outgroup lid. Daarnaast wordt er ook minder bevooroordeeldheid waargenomen wanneer de bron een ingroup lid is. Verder waren de niet significante effecten ook verwacht, de inhoud is ondergeschikt aan de bron.

Acculturatiebehoeften

De verwachting dat wanneer de inhoud van het contract integratie uitstraalt men hoger scoort op de dimensie *behoud* dan wanneer het contract assimilatie uitstraalt (*hypothese 2a*), de verwachting dat wanneer de inhoud van het contract assimilatie uitstraalt men hoger scoort op *aanpassing* dan wanneer het contract integratie uitstraalt (*hypothese 2b*) en de verwachting dat er een interactie-effect te zien is; de scores zijn hoger wanneer de bron een ingroup lid is (*hypothese 2c en 2d*) werd getest door middel van twee ANOVA's. De afhankelijke variabelen waren de acculturatiebehoeften (zowel *behoud*

als *aanpassing*). Bron en inhoud waren de voorspellende factoren. Voor de ANOVA met als afhankelijke variabele *behoud*, was er geen significant verschil in bron $F(1, 72) = 0.449, p = .505$. Het effect van de inhoud op de score op *behoud* was niet significant, $F(1, 72) = 2.383, p = .127$. Wel is er een significant interactie-effect te zien tussen de bron en de inhoud $F(1, 72) = 4.112, p = .046$. Men scoorde significant hoger op *behoud* bij Aboutaleb/integratie ($M = 5.88, SD = 0.21$) dan bij Aboutaleb/assimilatie ($M = 5.11, SD = 0.22$), $p = .014$. Het omgekeerde gold voor Asscher/integratie ($M = 5.30, SD = 0.21$) en Asscher/assimilatie ($M = 5.40, SD = 0.22$), dit verschil was echter niet significant $p = .733$. Verder scoorde men marginaal significant hoger op *behoud* bij Aboutaleb/integratie ($M = 5.88, SD = 0.21$) dan bij Asscher/integratie ($M = 5.30, SD = 0.21$), $p = .054$. Er is ook een verschil te zien in de score op *behoud* bij Aboutaleb/assimilatie ($M = 5.11, SD = 0.22$) en Asscher/assimilatie ($M = 5.40, SD = 0.22$), echter is dit verschil niet significant, $p = .352$ (zie figuur 2).

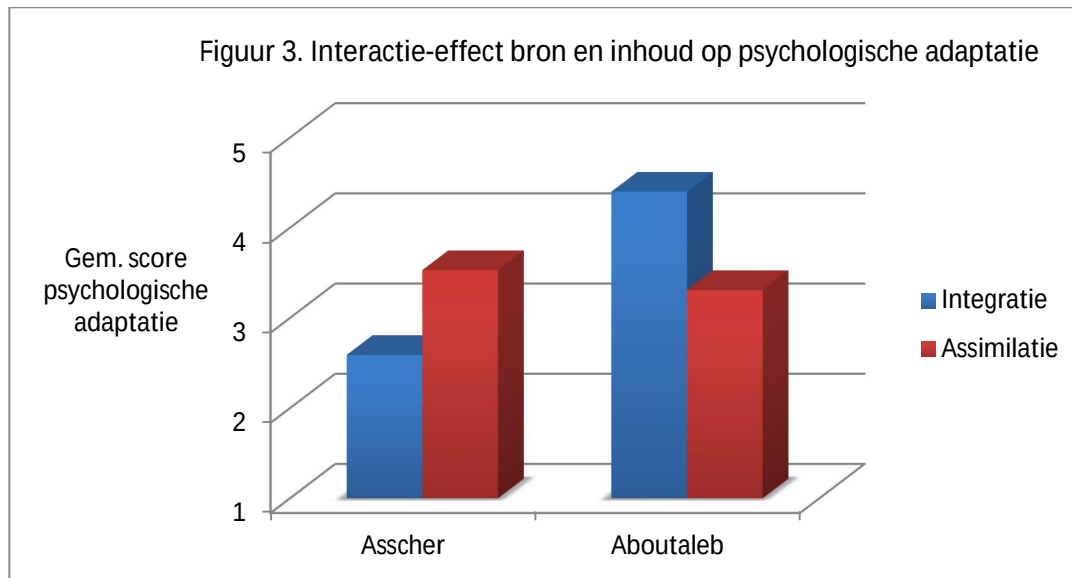
Er is daarom gedeeltelijk bewijs gevonden voor hypothese 1a, dat wanneer het contract integratie uitstraalt men eerder hun eigen cultuur zal behouden. Dit geldt echter alleen wanneer de bron een ingroup lid is. Dit is in lijn met hypothese 1c, de verwachting dat de score hoger is wanneer de bron een ingroup lid is.

Voor de ANOVA met de voorspeller *aanpassing* was er geen significant verschil in bron $F(1, 72) = 0.078, p = .781$. Ook het effect van de inhoud op de score op *aanpassing* was niet significant, $F(1, 72) = 0.051, p = .823$. Verder was het interactie-effect tussen de bron en de inhoud niet significant, $F(1, 72) = .085, p = .771$. Er is daarom geen bewijs gevonden voor hypothese 1b, dat wanneer het contract

assimilatie uitstraalt men zich eerder aanpast aan de nieuwe cultuur. Ook is er geen bewijs gevonden voor hypothese 1d, de verwachting dat er een interactie-effect optreedt.

Psychologische en socioculturele adaptatie

De verwachting dat wanneer de inhoud van het contract integratie uitstraalt men hoger scoort op de psychologische adaptatie (*hypothese 3a*) en op de socioculturele adaptatie (*hypothese 3b*) dan wanneer het contract assimilatie uitstraalt, en de verwachting dat er een interactie-effect te zien is; de scores zijn hoger wanneer de bron een ingroup lid is (*hypothese 3c en 3d*), is getoetst door middel van twee ANOVA's. De afhankelijke variabelen waren de *psychologische adaptatie* en de *socioculturele adaptatie* en de voorspellende factoren waren bron en inhoud. Voor de ANOVA met als afhankelijke variabele *psychologische adaptatie* was er een significant verschil in bron $F(1, 72) = 4.618, p = .035$. Er was een significant verschil te zien in de psychologische adaptatie bij de bron Aboutaleb ($M = 3.88, SD = 1.81$) en de bron Asscher ($M = 3.03, SD = 1.52$). Dit resultaat laat zien dat men hoger scoort op psychologische adaptatie wanneer de bron van het contract Aboutaleb is. Het effect van de inhoud op de psychologische adaptatie was niet significant, $F(1, 72) = 0.043, p = .836$. Het hoofdeffect van bron wordt gekwalificeerd door het significante interactie-effect tussen de bron en de inhoud, $F(1, 72) = 7.560, p = .008$. Men scoort significant hoger op psychologische adaptatie bij Aboutaleb/integratie ($M = 4.40, SD = 1.63$) dan bij Aboutaleb/assimilatie ($M = 3.31, SD = 1.87$), $p = .040$. Het omgekeerde geldt voor Asscher/integratie ($M = 2.59, SD = 1.36$) en Asscher/assimilatie ($M = 3.53, SD = 1.56$), dit verschil is marginaal significant $p = .077$. Daarnaast scoort men significant hoger op psychologische adaptatie bij Aboutaleb/integratie ($M = 4.40, SD = 1.63$) dan bij Asscher/integratie ($M = 2.59, SD = 1.36$), $p = .001$. Verder is het verschil in psychologische adaptatie tussen Aboutaleb/assimilatie ($M = 3.31, SD = 1.87$) en Asscher/assimilatie ($M = 3.53, SD = 1.56$) niet significant, $p = .680$ (zie figuur 3). Er is daarmee gedeeltelijk bewijs gevonden voor *hypothese 3a*. De inhoud van het participatiecontract heeft wel invloed op de psychologische adaptatie, echter is dit effect afhankelijk van de bron van het contract. De adaptatie is hoger wanneer het contract wordt voorgesteld door Aboutaleb, een ingroup lid. Deze adaptatie is het hoogst wanneer het contract van Aboutaleb integratie uitstraalt. Dit is in lijn met *hypothese 3c*.

Voor de ANOVA met als afhankelijke variabele *socioculturele adaptatie* was er een significant verschil in bron $F(1, 72) = 4.950, p = .029$. Er was een significant verschil te zien in socioculturele adaptatie bij de bron Aboutaleb ($M = 4.86, SD = 1.52$) en de bron Asscher ($M = 5.58, SD = 1.27$). Dit resultaat laat zien dat men meer moeilijkheden ervaart bij de socioculturele adaptatie wanneer de bron een ingroup lid is. Het effect van de inhoud op de socioculturele adaptatie was niet significant $F(1, 72) = 0.103, p = .749$. Daarnaast is er geen significant interactie-effect gevonden $F(1, 72) = 0.008, p = .930$. Er is daarmee geen bewijs gevonden voor *hypothese 3b*. De inhoud van het contract heeft geen invloed op de socioculturele adaptatie. Verder is er ook geen bewijs gevonden voor *hypothese 3d*, de verwachting dat er een interactie-effect te zien is.

Discussie

Integratie van nieuwkomers is een belangrijk onderwerp geworden binnen de Nederlandse politiek en samenleving. De grote instroom van vluchtelingen en arbeidsimmigranten vraagt om een duidelijk integratiebeleid. In de afgelopen decennia is gebleken dat dit beleid niet altijd even effectief is geweest. Immigranten beheersen de Nederlandse taal niet, kinderen van immigranten hebben vaak achterstand op school en participatie in de Nederlandse samenleving blijft achter. Daarom is onderzoek naar de bevordering van de integratie van nieuwkomers van belang. Het uitgangspunt van het huidige onderzoek is het voorgestelde integratiebeleid van minister Asscher in de vorm van een participatiecontract. Om te onderzoeken welke invloed het contract heeft op de acculturatiebehoeften van immigranten is het acculturatiemodel van Berry (2003) gebruikt. In de eerste plaats is er gekeken

naar hoe het contract wordt geïnterpreteerd en vervolgens naar hoe het contract de acculturatiebehoeften en adaptatie beïnvloedt.

De verwachting dat wanneer de bron van het contract een ingroup lid is de evaluatie van de bron (*hypothesis 1a*) en de evaluatie van het bericht (*hypothesis 1b*) positiever is dan bij een outgroup lid, wordt ondersteund door de resultaten. Dit is in lijn met de bevindingen uit het onderzoek van Hornsey et al. (2002) waaruit blijkt dat kritiek van ingroup leden structureel toleranter wordt ontvangen en als meer legitiem en constructief wordt gezien, het *intergroup sensitivity effect*. Uit het onderzoek van Hornsey et al. (2002) blijkt ook dat het weinig uitmaakt wat er gezegd wordt, een positief of negatief bericht, de evaluatie blijft positief wanneer het een ingroup lid betreft. Het participatiecontract van Asscher kan worden gezien als een vorm van kritiek, het is een voorschrijving van hoe men zou moeten leven. De resultaten zijn ook in lijn met het onderzoek van Pennekamp et al. (2009), deelnemers reageerden structureel negatiever en met meer woede op outgroup leden. Het ging daarbij niet zozeer om een uiting van kritiek, maar om een boodschap over de identiteitsexpressie van de ander. Dit lijkt sterk op het participatiecontract, die ook stelt hoe iemand zijn leven dient te leiden. In het huidige onderzoek zijn daarom geen significante effecten gevonden voor de inhoud van het contract. Verder wordt de verwachting dat er minder bevooroordeeldheid wordt waargenomen wanneer de bron van het contract een ingroup lid is (*hypothesis 1c*), ondersteund door de resultaten. Dit resultaat kan ook verklaard worden door middel van het *intergroup sensitivity effect*. In het onderzoek van Hornsey et al. (2002) reageert men gevoeliger en defensiever op kritiek van de outgroup, deze kritiek kan daardoor eerder als bevooroordeeldheid worden waargenomen dan wanneer de kritiek van een ingroup lid komt.

De verwachting dat wanneer het participatiecontract integratie uitstraalt men hoger scoort op *behoud van de eigen cultuur* dan wanneer het contract assimilatie uitstraalt (*hypothesis 2a*), wordt gedeeltelijk ondersteund door de resultaten. Men scoort alleen hoger op behoud wanneer de bron van het contract een ingroup lid is, dit is in lijn met *hypothesis 2c*, de verwachting dat er een interactie-effect bestaat. Dit onderschrijft nogmaals het effect van de bron zoals in de vorige alinea al bleek. Dit resultaat is dus niet geheel in lijn met de bevindingen van Bourhis et al. (2010), dat wanneer een land een pluralistische ideologie hanteert de acculturatiebehoeften dichterbij integratie zullen liggen. Echter geeft Bourhis et al. (2010) een eventueel andere verklaring voor het indirecte effect. Institutioneel beleid heeft meer invloed dan landelijk beleid. Blijkbaar is er op landelijk niveau meer nodig om mensen te doen laten integreren, bijvoorbeeld in de vorm van identificatie met een regeringsleider. Voor de verwachting dat wanneer het participatiecontract assimilatie uitstraalt men hoger scoort op *aanpassing* dan wanneer het contract integratie uitstraalt (*hypothesis 2b*), is geen bewijs gevonden. Daarnaast is er

ook geen interactie-effect gevonden en daarmee geen bewijs voor *hypothese 2d*. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de deelnemers aan het onderzoek al vrij goed aangepast waren aan de Nederlandse cultuur. Zo was een goede beheersing van de Nederlandse taal een voorwaarde om deel te nemen aan het onderzoek.

Opvallend is dat er geen effect te zien is van inhoud op de evaluatie van het bericht, maar dat de inhoud wel een rol speelt bij de acculturatiebehoeften. Men neemt de inhoud dus wel mee in zijn antwoorden, echter pas wanneer men over zichzelf moet nadenken.

Hypothese 3a, de verwachting dat wanneer het participatiecontract integratie uitstraalt men een hogere psychologische adaptatie laat zien dan wanneer het contract assimilatie uitstraalt, wordt gedeeltelijk ondersteund door de resultaten. De psychologische adaptatie is het hoogst bij het integratie-contract, mits de bron van het contract een ingroup lid is zoals verwacht (*hypothese 3c*). Dit is in lijn met onderzoek van Berry (1997), mensen die integreren laten de beste psychologische adaptatie zien. De bron als ingroup lid medieert dit effect. Echter is er ook een marginaal omgekeerd effect te zien. Daarbij is de psychologische adaptatie juist het hoogst in de assimilatie versie, mits de bron van het contract een outgroup lid is. Over het algemeen is de psychologische adaptatie goed in het geval van het assimilatie-contract. Maar waarom is deze het hoogst wanneer de bron een outgroup lid is? Een verklaring zou kunnen zijn dat het beeld van assimileren past bij een outgroup-lid en dat hierdoor het effect wordt versterkt. *Hypothese 3b*, de verwachting dat wanneer het participatiecontract men een hogere socioculturele adaptie laat zien dan wanneer het contract assimilatie uitstraalt, wordt niet ondersteund door de resultaten. Ook *hypothese 3d*, de verwachting dat er een interactie-effect te zien zou zijn, wordt niet ondersteund door de resultaten. Ook dit kan verklaard worden doordat de deelnemers al vrij goed aangepast zijn aan de Nederlandse samenleving. Wel laten de resultaten een effect zien in de bron. Men heeft een slechtere socioculturele adaptatie wanneer de bron een ingroup lid is. Dit kan verklaard worden door de sterke identificatie met de ingroup, in dit geval het immigrant zijn. Men ziet wellicht meer moeilijkheden door deze identificatie met het migrant zijn. Dit heeft dus een direct effect op de socioculturele adaptatie.

Sterke en zwakke punten

Dit onderzoek geeft meer inzicht in acculturatiebehoeften van immigranten en hoe deze worden beïnvloed door integratiebeleid. Daarnaast biedt het onderzoek handvatten om integratiebeleid in de toekomst te bevorderen, doordat duidelijker wordt welke elementen van het integratiebeleid een positieve invloed hebben.

Het huidige onderzoek kent ook een aantal beperkingen. In de eerste plaats sluit de doelgroep van het onderzoek niet geheel aan bij de doelgroep van het integratiebeleid. Het integratiebeleid is voornamelijk gericht op nieuwkomers, dus mensen die net in Nederland wonen en hun bestaan nog moeten opbouwen. Om een vollediger beeld te krijgen was het daarom beter geweest om nieuwkomers als deelnemers te kiezen in plaats van immigranten die al langere tijd in Nederland wonen (zoals in het huidige onderzoek). Dit was voor het huidige onderzoek niet haalbaar. Echter kan het beleid van Asscher ook gevolgen hebben voor andere immigranten, daarom blijft de doelgroep relevant. Verder was de taal voor een aantal deelnemers een barrière. De vragenlijst was vrij ingewikkeld en er moest veel gelezen worden, waardoor sommigen de vragenlijst wellicht niet goed hebben begrepen. In het onderzoek is hier rekening mee gehouden door belangrijke passages in de tekst dik gedrukt te maken. Verder werd de kernboodschap van het artikel aan het eind in het kort herhaald, zodat de kern goed werd begrepen. Een ander punt wat daar op aansluit is de manipulatietekst. Deelnemers werd gevraagd om zich in te beelden hoe hun leven eruit zou zien als zij zouden moeten leven met het participatiecontract. Dit was voor sommige deelnemers moeilijk.

Implicaties

Onderzoek naar acculturatiebehoeften is van groot belang. Dit onderzoek moet leiden tot een gerichter en effectiever integratiebeleid. Omdat dit onderzoek een exploratief karakter heeft is vervolgonderzoek noodzakelijk. De rol van de bron is daarbij een belangrijk onderwerp. Verder is het interessant om na te gaan wanneer de inhoud van het bericht een rol speelt. Uit het huidige onderzoek blijkt dat deelnemers de inhoud pas meenemen wanneer ze over zichzelf moeten nadenken. Een effectiever integratiebeleid leidt tot een gezondere samenleving met minder achterstand en discriminatie van allochtonen. Dit onderzoek laat zien dat de bron van het beleid een belangrijke rol speelt, dit gegeven is belangrijk om mee te nemen voor toekomstig integratiebeleid. Immigranten actief betrekken bij integratiebeleid is daarbij van belang.

Referenties

- Berry, J.W. (1990). Psychology of acculturation. In J. Berman (Ed.), *Cross-cultural perspectives: Nebraska Symposium on Motivation* (OI-234). Lincoln: University of Nebraska Press.
- Berry, J.W. (1991). Understanding and managing multiculturalism. *Psychology and Developing Societies*, 3, 17-49.
- Berry, J. W. (2003). Conceptual approaches to acculturation. In K. Chun, P. Balls-Organista, & G. Marin (Eds.), *Acculturation: Advances in theory, measurement and application* (pp. 17–37). Washington: APA Books.
- Berry, J.W, Phinney, J.S., Sam,, D.L., & Vedder, P. (2006). Immigrant youth in cultural transitions: Acculturation, identity, and adaptation across national contexts. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Berry, J.W. & Sabatier, C. (2010). Acculturation, discrimination, and adaption among second generation immigrant youth in Montreal and Paris. *International Journal of Intercultural Relations*, 34, 191-207.
- Bourhis, R. Y., Montaruli, E., El-Geledi, S., Harvey, S.P. & Barrette, G. (2010). Acculturation in multiple host community settings. *Journal of Social Issues*, 66 (4), 780-802.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2012). *Jaarrapport integratie*. Verkregen op 6 mei 2013 van <http://www.cbs.nl/nlNL/menu/themas/dossiers/allochtonen/publicaties/publicaties/archief/2012/2012-b61-pub.htm>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Gil, A. G., Vega, W. A., & Dimas, J. M. (1994). Acculturative stress and personal adjustment among Hispanic adolescent boys. *Journal of Community Psychology*, 22(1), 43–54.
- Greene, M. L., Way, N., & Pahl, K. (2006). Trajectories of perceived adult and peer discrimination among Black, Latino, and Asian American adolescents: Patterns and psychological correlates. *Developmental Psychology*, 42(2), 218–238.
- Hornsey, M. J., Oppes, T. & Svensson, A. (2002). 'It's OK if we say it, but you can't': responses to intergroup and intragroup criticism. *European Journal of Social Psychology*, 32, 293-307.
- Kosic, A., Kruglanski, A. W., Pierro, A. & Mannetti, L. (2004). The social cognition of immigrants' acculturation: effects of the need for closure and the reference group at entry. *Journal of Personality and Social Psychology*, 86 (6), 796-813.

- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2012). *Integratiebrief*. Verkregen op 6 mei 2013 van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/inburgering-en-integratie/documenten-en-publicaties>
- Oudenhoven, J.P. van & Eisses, A.M. (1998). Integration and assimilation of Moroccan immigrants in Israel and the Netherlands. *International Journal of Intercultural Relations*, 22 (3), 293-307.
- Pennekamp, S. F., Doosje, B., Zebel, S. & Alarcon Henriquez, A. (2009). In matters of opinion, what matters is the group: Minority group members' emotional reactions to messages about identity expression. *Journal of Experimental Social Psychology*, 45, 778-787.
- Redfield, R., Linton, R., & Herskovits, M. (1936). Memorandum on the study of acculturation. *American Anthropologist*, 38, 149-152.
- Ryder, A. G., Alden, L. E. & Paulhus, D. L. (2000). Is acculturation unidimensional or bidimensional? A head-to-head comparison in the prediction of personality, self-identity, and adjustment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(1), 49-65.
- Sam, D. L. & Berry, J. W. (2010). Acculturation: when individuals and groups of different cultural backgrounds meet. *Perspectives On Psychological Science*, 5(4), 472-481.
- Searle, W., & Ward, C. (1990). The prediction of psychological and sociocultural adjustment during cross-cultural transitions. *International Journal of Intercultural Relations*, 14, 449-464.
- Tajfel, H. (1982). Social psychology of intergroup relations. *Annual Review of Psychology*, 33, 1-39.
- Ward, C. & Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, 23(4), 659-677.
- Vega, W. A., Khoury, E. L., Zimmerman, R. S., Gil, A. G., & Warheit, G. J. (1995). Cultural conflicts and problem behaviors of Latino adolescents in home and school environments. *Journal of Community Psychology*, 23(2), 167-179.
- Verkuyten, M. & Thijs, J. (2002). Multiculturalism among minority and majority adolescents in the Netherlands. *International Journal of Intercultural Relations*, 26, 91-108.
- Verkuyten, M. (2005). Immigration discourses and their impact on multiculturalism: a discursive and experimental study. *British Journal of Social Psychology*, 44, 223-240.
- Virta, E., Sam, D. L., & Westin, C. (2004). Adolescents with Turkish background in Norway and Sweden: A comparative study of their psychological adaptation. *Scandinavian Journal of Psychology*, 45(1), 15-25.